



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De quattuor fluminib[us] paradisi ca. xiiij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

tur in eo qui etiam paulatim extinguatur in eo: et dum moritur animal in aliqua parte corporis, adhuc sentit spiritus ille: cum in alia extinctus sit. Factus est autem homo in virili etate: mortalis et immortalis. id est potens mori et potens non mori. et anima corpori prius formato infusa. Sed queritur utrum in ipso corpore dum infundetur creata vel extra creata sit. et sit et datum naturaliter velle incorporari. Quicquid circa istam actum sit: de post creatis dicitur quod in ipsis corporibus dum infunduntur creantur.

De paradiso et lignis eius. **Ca. XIII.**

Lantauerat au

Ptem dominus deus paradysum voluptatis a principio. Quasi queres ret aliqua. Remansit homo in loco ubi factus est: in agro scilicet damasceno: Non: ubi translatatus est. In paradysum quem de die tertia plantauerat. id est plantis aptauerat. herbis scilicet et arboribus insitum. a principio creatiois scilicet cum apparuit arida: et germinare terram fecit. Vel a principio. **Ca. prima orbis parte.** Unde alia translatio habet Paradysum in eden ad orientem. Eden hebraice: latine deliciae interpretatur. Ergo idem est paradysum voluptatis quod paradysum in eden. id est in deliciis. Sed a principio: idem est quod ad orientem. Est autem locus amenissimus longae terre et maris tractu a nostra habitabili zona secretus. adeo elevatus ut visus ad lunarem globum attingat. Unde et aquae diluuij illuc non puerunt. Est etiam paradysus celum empyreum. et dicitur spiritualis: quia regio est spirituum. Dicitur etiam spiritualiter paradysus vita beata vel ecclesia. Producitque deus in paradiso de humo diuersa ligna quibus delectaret homo videndo: et sustentaret edendo. Produxit quidem. id est procul in altum duxit. vel produxit. id est pro homine duxit. In medio quorum tanquam digniora posuit lignum vite: et lignum scientie boni et mali. Dicitur est autem lignum vite ab effectu quem habuit naturaliter: ut comestum sepe perpetua soliditate hominem firmaret. ita ut nulla infirmitate vel senio vel angustate in deterius vel in occasum laberetur. Lignum vero scientie boni et mali dicitur est ex eo quod secutum est eius comestione. Prius enim nesciebat homo quod esset malum. quod nondum expertus. Bonum enim dicitur sanitatem et firmitatem. malum vero egritudinem et imbecillitatem: que nondum senserat homo. Cogno-

uerat quidem ea per scientiam. quia ex vno contrariorum cognoscitur reliquum. sed non per experientiam ut medicus dum sanus est non cognoscit morbos. sed cum egrotat magis cognoscit. quia nouit et sentit. sicut de puero delicate nutrito dicitur. quia nescit quod sit malum. imo nondum nouit quantum sit bonum vel malum. Vel malum dicitur inobedientia boni obedientia. quia post comestione non ut quantum bonum erat obedientie. et quantum malum inobedientie. Plato non putans se posse puenire arboribus: quod sit lignum vite et lignum scientie boni et mali. ideo utriusque hoc dicitur homine dicitur existimauit. quia viuunt. et est sciens bonum et malum. et dicitur ipsum vocatum lignum. id est corporeum: ad differentiam spirituum. id est angelorum: qui et viuunt et sciunt bonum et malum. In medio pro positum tradidit. quia homo est quasi medius inter creatorem super se positum et sensibilia sub se posita. Discretam pro illius bonis fuisse creationem a creationibus hominum reliquorum dixit per illa duo addita: vite et scientie boni et mali. Sicut et in samia figura. id est pythagorica qui de samo insula fuit: prius est triscus integer. et post in summo biuivium: sic homo modo in primis etatibus quasi tantum viuunt. non utres viribus ad intelligentiam datus. Sed cum uenerit ad annos discretiois. tunc discernit inter bonum et malum. et tunc sunt primae opera eius bona vel mala. Sed non ita factum est in adam. imo cum vita data est ei scientia boni et mali. quasi diceret. Factus est homo corporeus. subditus deo propositus animantibus et simul viuunt: et sciunt bonum et malum.

De fonte paradisi et quattuor fluminibus eius. **Ca. XIII.**

Fons vel flu

Fluis egrediebatur ad irrigandum paradysum. id est ligna paradisi. Fons potest intelligi vel abissus. id est matrix omnium aquarum. vel fontes per syllepsin. singlas re pro plurali. Irrigare autem positum est per ministrare humorem. Dicitur enim terra circumiacens humectari a fluminibus per tracones. id est per vias subterraneas vel per meatus. cuiusmodi sunt. aut. xvj. Qui fons diuisus in quattuor flumina. Unus dicitur est phison. qui a ganges ro rege india dicitur est ganges. et interpretatur phison secundum Isidorum. caterua. quia decem flumina recipit. vel imitatio ortus. quia mutatur a facie quam habet in paradiso. Dicitur etiam secundum diuersa loca

Libri Genesis

ea tribus modis In colore: qz alibi clarus: alibi
obscuro: alibi turbidus In quantitate: qz
alibi parum: alibi diffusus. In sensu: qz alibi
frigidus: alibi calidus. Sic circūit terrā eū
latib. i. indiam: et trahit aureas arenas. Alii
dicunt est geon vel gion vel igion: qz nihilus. et
sonat hīat terre. vel terrenus: qz turbidus est.
Sic circūit ethiopiā. Alii duo p̄mis noīb
vocat tigris et eufrates. Tigris aīal est ves
locissimū: et ideo fluuius ille a sui velocitate
tigris equocat est Sic vadit p̄tra assyrios
Dicit Josephus: qz tigris dicitur diglat: qd sonat
acutū vel angustū. eufrates frugifer vel fru
ctuosus. de quo per quas trāsiret regiones:
q̄si notū tacuit moyses: qz est in chaldaea: vñ
venerat abraā Hec. iij. vt dicitur flumina ab
eodē fonte manāt et sepant. et iterum quedam
eorū inter se cōmiserunt: et iterum separantur.
sepe etiam absorbent a terra: et locis iterū in
pluribus emergūt. Inde est qz de ortu eorū
varia legunt. Dicit etia ganges nasci in lo
cis caucasi montis. nihilus nō p̄cul ab atblā
te: tigris et eufrates ex armenia.

De p̄cepto et phibitōe edulij. Ca. xv.

Uit ergo deus

hominē de loco formatōis sue i
paradisum: vt oparet ibi: nō ta
men laborādo ex necessitate: sed delectādo et
recreando: et sic deus custodiret illum scz ho
minē. Vel vtrūqz referat ad hominē: vt. i. hō
custodiret paradisum: et oparet vt dictū est.
Quidā codices nō hñt illū: sed illud. et tunc
est sensus: et custodiret. id est p̄sideraret op
suum homo: vt qd faceret in terra p̄ agricul
turā obseruaret in se p̄ disciplinā. vt sicut ter
ra sibi. sic ipse obtemperaret suo cultori. P̄cep
titqz ei dicens rē. Ut homo sciret se eē sub do
mīno: p̄ceptum accepit a domīno. Dis autē
iussio est in duobus. in p̄ceptōe et phibitione et
ideo vtroqz vsus est dñs. P̄cepit: ex omni
ligno paradisi comedere. Prohibuit: de ligno
sciē boni et mali ne comedas. Et datū est vi
ro mādatum. vt p̄ vtrū etiā trāsiret ad mulie
rem. Vel forte ē p̄occupatio. qz facta muliere
vtrūqz simul datū est. Subdit autē penā si cō
temneret Quacūqz die comederis: morte mo
rtēris. scz anime et ne
cessitate mortis habebis. Vñ alia trās
latio habet planius

De diuersis trāslationibus semel dicim.
Ante incarnatōez do

Mortalis eris lxx
pluraliter ponunt.
Quacūqz die come
deris: morte morie
mini. Ido creditur
a q̄busdā vtrūqz di
ctum. et h̄ p̄occupa
tum. Facta est autē
hec iussio p̄ aliquaz
creaturam subiectā
sicut et nobis per p̄
phetas et angelos

symmachus. Deinde p̄ annos. viij. q̄nta editio
hierosolymis ē inuenta: qz qz autor eius
ignorat: vulgata dicitur. Vulgata dicitur quasi apo
cripha. Origenis qz editio dicitur vulgaris. qz ea
q̄si vulgo vrimur. Deinde post annos. xvij.
sub alexandro origenes correxit. lxx. cuius asteri
sco et obelo postea sine his transtulit Hi oēs
de hebreo in grecū transtulerūt. Quidam de
greco in latinū. Plures i p̄mittua ecclia scō
li vtriusqz lingue de greco in latinū trāsferre
bant sermonē. Hieronymus vltimo d̄ hebreo
in latinū cuius editio nunc vbiqz seruat a nob
Periarchon p̄ncipat. Periarchon ē liber in
qz origenes dicit eim adhuc in aere p̄ demo
nibus pati sicut i terra p̄ hoīb passus ē: hac
autoritate. Nihil odisti eoz q̄ fecisti.

De impositōe nominū animātū p̄ncipa
liter et mulieris formatōe. Caplin. xvi.

Uit quoqz de i

us. Non est bonū hominē soluz
esse: faciāmus ei adiutorū ad p̄
creandos liberos. qd sit simile illi. Similia
em de similibus naturaliter nascunt. Sed ne
videretur Ade superflua mulieris formatio
putant sibi in animantibus esse simile. Ido ad
duxit deus ad Adam omnia terre animāta
et aēris. In quibus intelligenda sunt et aque
animāta. A parte totū accipe. Vel vniuersa
sunt terre. qz etiā q̄ de aq̄s cōdita sūt aliquid
habent terre in se. Vel potius pisces post ab
hominibus sunt cogniti: et inde notati. Qd
patet: quia equiuocantur animalibus terre.
quia similes his dephensi sunt Fecit autem
vt omnia simul eo nutu veniret quo omnia
creauit. Vel forte factū est per angelos. Ad
duxit autem p̄ duobus. vt imponeret hō eis
nomina in quo scirent eū sibi p̄cesse. et sciret